

MODEL YARATISH VA ISHLAB CHIQRISHGA TAYYORLASH

Mirganiyeva Sadoqat

*Kosonsoy tuman 1-son kasb-hunar maktabi,
Tikuvchilik ishlab chiqarish ta'limi uchtasi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada Model yaratish va ishlab chiqarishga tayyorlash haqida fikr yuritilgan.

Kalit soʻzlar: Model, andozalar komplekti, "ASSYST" dastur, buyum kartasi, oʻlcham jadvali, material, detal.

Model deb - keyinchalik yangi buyum yaratishda qoʻllaniladigan toʻliq andozalar komplektiga aytiladi. Kiyim turlari doimo va uzluksiz yangilanib turadi. Har yili yengil sanoatda bichigʻi va fasoni xilma-xil boʻlgan yangi modellar ishlab chiqarishga joriy qilinadi. Kiyimning asosiy boshlangʻich material boʻlgan gazlamalar faqat struktura, tashqi koʻrinish va rang-baranglik jihatidagina emas, balki xususiyat va tola jihatidan ham toʻxtovsiz oʻzgarib turadi.

"ASSYST" dasturda model oʻzida barcha razmerdagi detallar shakli haqidagi, shuningdek boshqa muhim ma'lumotlarni saqlovchi faylni ifodalaydi (buyum kartasi, oʻlcham jadvali, material (gazlama) turlari, razmerlar jadvali va h.k.).

Detal. Detal- ma'lum shakl va texnik tarkibiy qismlardan tashkil topgan modelning boʻlagi (bir qismi) boʻlib, oʻz ichiga kertimlar, tanda ipi yoʻnalishi, simmetriya oʻqi, chok haqi qiymati, detal nomi va boshqa detalga tegishli boʻlgan ma'lumotlarni oladi. Detal sirti ma'lum koordinatali nuqtalar, toʻqri va egri chiziqlarning oʻzaro bogʻlanishidan tashkil topgan. Detal turlari: sodda, simmetrik boʻlak, chok qiymati boʻyicha ishlab chiqilgan detal, qirqim boʻyicha ishlab chiqilgan detal, yordamchi detal. Bichiqda detallar sonini modelga muvofiq berish mumkin. Tanlangan tartibda detallardan foydalanishga qarab, yakuniy maxsulotni tuzish uchun detallar quyidagi turda boʻlishi mumkin:

1. Sodda detal- bu detal toʻshamada bir marta chop etiladi va aynan ekranda qanday boʻlsa, shundek koʻrinishda boʻladi.

2. Simmetrik boʻlak- bichishdan avval simmetriya chizigʻiga nisbatan oynasimon aks ettiriladigan detal; bu detalda simmetriya chizigʻi, uning atrofida simmetrik boʻlak quriladigan kontur boʻlagi koʻrinishida, koʻrsatilgan detalning simmetriya chizigʻiga kursor yoʻnaltirilganda, bu detal "simmetrik boʻlak" deb hisoblanadi, bordiyu simmetriya chizigʻi oʻchirib yuborilsa, detal "oddiy, sodda, murakkab boʻlmagan" detalga aylanadi.

3. "S" ga karrali -detal toʻshamada bir necha marta, takror- takror uchraydi, usiz ham detal dublikati oynasimon aks ettiriladi.

4. Симметрик "Fy", "Fx", "Fxy" - detal to'shamada bir necha marta, takrortakror uchraydi va asl nusxaning oynasimon aksidir. Aks ettirishni X, Y o'qlari bo'yicha yoki har ikkala o'q bo'yicha ham bajarish mumkin.

5. Chok chizig'i bo'ylab ishlab chiqilgan detal- detalning tashqi qirqimi o'zidan chok haqi qiymatini ifodalaydi; bu detalga bichishdan oldin dastur avtomatik ravishda chok haqi qiymatini qo'shib ketadi.

6. Qirqim chizig'i bo'ylab ishlab chiqilgan detal- detalning tashqi qirqimi o'zidan qirqim chizig'ini ifodalaydi; chok haqi qiymati talab etilmaydi; umuman, barcha raqamlangan detallar "qirqim chizig'i bo'ylab ishlab chiqilgan detal" ko'rinishiga ega.

7. Yordamchi detal - bu detal faqatgina loyihalash jarayonida qo'llaniladi. Detal ko'rinishini "Detali" rejimida o'rnatish mumkin. Nuqtalar. Detal sirtqi ko'rinishi ko'p miqdordagi to'g'ri va egri chiziqlarni o'zaro bog'lagan nuqtalardan iborat. Nuqtalar burchak hosil qiluvchi yoki chiziqlarda joylashgan bo'lishi mumkin. Har bir nuqta bazaviy nuqtaga nisbatan ikkita vertikal va gorizontal koordinata bilan aniqlanadi.

Detal sirtidagi istalgan nuqtani, uni sirtini o'zgartirmasdan surish mumkin bo'lgan nuqta bazaviy nuqta bo'lishi mumkin. Detal shaklini o'zgartirish nuqtalar turi va holatini o'zgartirish, ba'zi nuqtalarni qo'shish va olib tashlash orqali, shuningdek egri chiziqlar shaklini o'zgartirish orqali amalga oshiriladi. Bu operatsiyalarni "Redaktirovanie formi" rejimida amalga oshirish mumkin.

Kiyimning asosiy vazifasiga, iste'molchining tashqi ko'rinishiga va uning psixologik xususiyatlariga mosligini bildiradi. Shuningdek, kiyimning kiyib yuriladigan sharoitga mosligini va qulayligini, shaklini saqlashini va hokazolarni bildiradi. Kiyimning barcha xossalari uning vazifasiga bog'liq holda tanlansa, kiyim insonning ehtiyojini qondira oladi. Ayni kiyimning vazifasi modelga, uning konstruksiyasiga va materiallariga qo'yiladigan talablarni shakllantira oladi.

Kiyimni shaxsiy iste'mol predmeti sifatida baholashda o'ziga xos ahamiyatga ega. Estetik xususiyatga ega bo'lmagan kiyim foydasiz buyumga aylanadi, chunki u o'z maqsadli funksiyasini - insonning estetik talabini qondiradigan o'ziga xos xususiyatni bajara olmaydi. Estetik ehtiyoj, go'zallik qonunlariga ko'ra, insonning go'zallikka va ijodga bo'lgan talablarini bildiradi. Kiyim muayyan davrga xos yetakchi badiiy tarzlarga mos loyihalalanadi. Kiyimning sifati etakchi mezon ekanligini e'tiborga olib, uning shaklini yaqqol ko'zga tashlanishi, kiyimning gazlama bilan bog'liqligi hamda tanlangan ranglari va hokazolar nuqtai nazaridan moda talablariga muvofiqlik darajasini aniqlaydi.

Kiyimning estetik ko'rinishi barcha konstruktiv elementlarning (detaillar simmetrik joylanishi, biriktiruvchi va bezatuvchi choklarning ravonligi, astarning sifati va buyumning rangiga mosligi va h.k) o'ziga xos yechimi, ifodaliligi, buyumning haridorgir ko'rinishini ta'minlaydigan elementlari majmuiga (firma savdo belgisi, yorliq, qadoqlashga) bog'liq bo'ladi.

Xulosa o‘rnida, Detallar andozasining chizmasi ular konstruksiyasini, shakli va o‘lchamlarini, ishlov berish va bichishdagi texnik shartlarini ifodalaydigan texnik hujjatdir. Andozalarning chizmasi buyumni tuzuvchi barcha detallarga, konstruktorlik hujjatlarning yagona sistemasi talablariga muvofiq tayyorlanadi. Kiyim detallari andozalarining chizmasi konstruksiyaning model hususiyatlari kiritilgan texnik chizma asosida tavsiya qilingan materiallar hususiyatlari haqidagi va ularga texnologik ishlov berish usullari to‘g‘risidagi ma’lumotlar yordamida tuziladi.

ADABIYOTLAR:

1. Г.Қ.Кулижанова, С.С.Мусаев —Енгил саноат маҳсулотлари технологияси|| Ўқув қўлланма. Тошкент-2002 йил.
2. Нигматова Ф.У. —Енгил саноат маҳсулотларини лойиҳалашнинг автоматлаштирилган системаси|| фанидан маърузалар матни. Тошкент-2015 йил.
3. Нигматова Ф.У., Хожиматов Р.С., Шомансурова М.Ш —Тикув буюмларини лойиҳалашнинг автоматлаштирилган системаси|| фанидан тажриба машғулотларини бажариш учун услубий қўлланма. Наманган-2016 йил.